

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни та екології №1

Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

“Медицина граничних станів і профілактика неепідемічних захворювань”

(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти заочна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 229 «Громадське здоров'я»
(шифр і назва спеціальності)

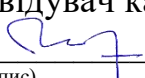
Освітньо-професійна програма «Громадське здоров'я»

Другого /магістерського/ рівня вищої освіти

Курс 2-й

Силабус навчальної дисципліни
затверджений на засіданні кафедри
гігієни та екології №1

Протокол від
28 червня 2022 року № 13

Завідувач кафедри

(підпис) **Коробчанський В.О.**
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією ХНМУ
з проблем громадського здоров'я

Протокол від
30 червня 2022 року №10

Голова

(підпис) **ОГНЄВ В.А.**
(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

д.м.н., проф. Коробчанський В.О.,

к.м.н., доц. Кателевська Н.М.,

к.м.н., доц. Олійник Ю.О.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Коробчанський Володимир Олексійович, професор, доктор медичних наук
Професійні інтереси: Гігієна та екологія, Психогігієна, Медицина граничних станів.

Контактний телефон (057) 705-15-74

Корпоративна пошта викладача kaf.4med.hihienu2@knmu.edu.ua

Консультації понеділок 15.30-17.00

Локація НДІ гігієни праці та професійних захворювань, приміщення кафедри гігієни та екології №1

Кателевська Наталія Миколаївна, кандидат медичних наук

Професійні інтереси: Гігієна та екологія, Психогігієна, Медицина граничних станів.

Контактний телефон (057) 705-15-74

Корпоративна пошта викладача kaf.4med.hihienu2@knmu.edu.ua

Консультації Згідно з розкладом за попередньою домовленістю

Локація НДІ гігієни праці та професійних захворювань, приміщення кафедри гігієни та екології №1

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Медицина граничних станів і профілактика неепідемічних захворювань» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Громадське здоров'я» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності 229 “Громадське здоров'я”.

Опис дисципліни: Важливим пріоритетом сучасної профілактичної медицини є своєчасне виявлення донозологічних станів, раннє виявлення чинників патогенного ризику, що впливають на здоров'я населення. Виявлення донозологічних змін в організмі, які виникають під впливом факторів ризику, що є основним завданням медицини граничних станів, дозволяє визначити групи ризику серед населення різного віку та розробити програму первинної профілактики неепідемічних захворювань. При цьому беруться до уваги не тільки патогенні фактори навколишнього середовища але також і санофактори, застосування яких суттєво знижує рівень патогенного ризику і сприяє укріпленню здоров'я. Що має економічну та соціальну доцільність.

Таким чином, в аспекті положень сучасної медицини вивчення дисципліни «Медицина граничних станів та профілактика неепідемічних захворювань» є актуальною в системі наукових та практичних знань галузі «Охорона здоров'я».

Предметом вивчення медицини граничних станів і профілактики неепідемічних захворювань є людина як об'єкт впливу різноманітних факторів навколишнього середовища. Таке розуміння предмета медицини граничних станів і профілактики неепідемічних захворювань, з системою внутрішніх і зовнішніх взаємозв'язків об'єкта, який вивчається, виникло на основі застосування принципів системного підходу.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни тісно пов'язане з такими напрямками, як біологія, фізіологія, гігієна та екологія, психогігієна.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння базових дисциплін.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є викладання навчальної дисципліни «Медицина граничних станів та профілактика неепідемічних захворювань» є засвоєння базових знань із донозологічної діагностики і первинної профілактики захворювань та оволодіння елементарними дослідницьким навиками, які дозволять фахівцю у майбутньому самостійно вирішувати завдання дослідницького і консультаційного характеру у сфері медицини граничних станів і розробки профілактичних заходів щодо попередження виникнення неепідемічних захворювань.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Медицини граничних станів та профілактики неепідемічних захворювань» є: забезпечення охорони здоров'я населення різних вікових груп, впровадження нових засобів індивідуального та колективного захисту, підвищення рівня захисних можливостей організму людини шляхом використання саногенних властивостей чинників навколишнього середовища; збереження психічного здоров'я та благополуччя населення. Основною метою цієї науки є профілактика професійних захворювань, запобігання виробничого травматизму та професійної деформації особистості, підвищення змістовності праці, створення умов для всебічного розвитку працівника, його здібностей.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

інтегральна:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, застосування наукових теорій та аналітичних методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

спеціальні (фахові, предметні):

– здатність розробляти і пропонувати науково обґрунтовані варіанти стратегій, політик та заходів, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я населення, а також оцінювати їх ефективність;

– здатність організовувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу;

– здатність оцінювати ризики та обґрунтовувати доцільні дії у відповідь на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я;

– здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію;

– здатність використовувати етичні принципи та норми права при плануванні досліджень, збиранні інформації та її використанні.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 1 – Здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в сфері охорони здоров'я на відповідній посаді.

ПРН 11 – Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці.

ПРН 12 – Розробляти та впроваджувати стратегії, політики та окремі заходи у сфері промоції здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації.

ПРН 17 – Здійснювати адвокацію, комунікацію та соціальну мобілізацію у сфері громадського здоров'я, підтримувати лідерство та залучати і посилювати спільноти з метою збереження і зміцнення здоров'я населення.

ПРН 18 – Визначати та аргументувати перспективні напрями власної наукової роботи.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **соціальний навичок (Soft skills)** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Навички міжособистісної взаємодії.

Здатність працювати в команді.

Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Здатність планувати та управляти часом.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 229 «Громадське здоров'я» (шифр і назва)	Рік підготовки: 2-й
		Семестр 3-й
		Лекції 2 год.
Годин для заочної форми навчання: аудиторних – 14 самостійної роботи здобувача – 76	Освітній ступінь: другий (магістерський) ОПП: «Громадське здоров'я»	Практичні, семінарські 12 год.
		Самостійна робота 76 год.
		Індивідуальні завдання: -
		Вид контролю: Залік

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Методологічні засади медицини граничних станів як наукової дисципліни. Становлення та розвиток наукових уявлень про медицину граничних станів та її значення у системі знань щодо профілактики неепідемічних захворювань. Зв'язок медицини граничних станів і профілактики неепідемічних захворювань з іншими науками.	2	Онлайн-лекція в синхронному форматі
	Всього годин	2	

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Предмет і основні завдання	2	розповідь-пояснен-	усне опитування

	медицини граничних станів. Методичні основи оцінки станів людини. Методи донозологічної діагностики неепідемічних захворювань.		ня, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, імітаційна гра, кейс-метод	(індивідуальне і фронтальне); доповідь
2	Методичні основи організації та впровадження єдиної комплексної системи психодіагностики та психопрофілактики граничних станів .	2	-«-	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); доповідь
3	Методи дослідження соціобіологічних чинників навколишнього середовища та їхня комплексна оцінка.	2	-«-	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); доповідь
4	Методи дослідження хімічних чинників навколишнього середовища та їхня комплексна оцінка в системі заходів профілактики неепідемічних захворювань на прикладі методики вивчення та оцінки харчового статусу людини.	2	-«-	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); доповідь
5	Методи дослідження фізичних чинників навколишнього середовища та їхня комплексна оцінка в системі заходів профілактики неепідемічних захворювань.	2	-«-	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); доповідь

6	Підсумкове заняття. Перевірка виконання індивідуальних завдань. Залік	2		усне опитування (індивідуальне і фронтальне); тестування
	Всього годин	12		

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Методологічні і теоретичні основи медицини граничних станів.	6		творчі завдання;

				індивідуальн і завдання; реферати
2	Порушення психофізіологічних функцій у діагностиці граничних станів.	6		творчі завдання; індивідуальн і завдання; реферати
3	Соціально-гігієнічна характеристика стану здоров'я старшокласників, які проживають у населених містах із різним рівнем урбанізації.	6		творчі завдання; індивідуальн і завдання; реферати
4	Гігієнічна корекція донозологічних психічних станів в учнівської молоді із різних популяційних груп.	6		творчі завдання; індивідуальн і завдання; реферати
5	Вимоги доказової медицини до гігієнічних досліджень: рандомізовані дослідження, проспективний метод, ретроспективні дослідження, дослідження серії випадків та ін.	6		творчі завдання; індивідуальн і завдання; реферати
6	Психогенетичні дослідження в медицині граничних станів та їхня організація.	6		творчі завдання; індивідуальн і завдання; реферати
7	Методика гігієнічної оцінки клімато-погодних умов та їх впливу на здоров'я людини в системі заходів профілактики неепідемічних захворювань.	6		творчі завдання; індивідуальн і завдання; реферати
8	Методологічні та методичні основи і загальна схема вивчення впливу комплексу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення.	6		творчі завдання; індивідуальн і завдання; реферати
9	Підготовка до самостійної роботи - опрацювання практичних навичок	28		
	Всього годин	76		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Після завершення вивчення дисципліни відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють магістру відповідну оцінку за шкалами (див. таблицю) у залікову книжку та заповнюють відомості успішності магістрів з дисципліни за формою: **У-5.03В –залік.**

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

3.3. Контрольні питання:

1. Методологічні і теоретичні основи медицини граничних станів
- 2.Порушення психофізіологічних функцій у діагностиці гранічних станів

3. Гігієнічна корекція донозологічних психічних станів в учнівської молоді із різних популяційних груп

4. Вимоги доказової медицини до гігієнічних досліджень: рандомізовані дослідження, проспективний метод, ретроспективні дослідження, дослідження серії випадків та ін.

5. Психогенетичні дослідження в медицині граничних станів та їхня організація

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

3.6. Правила оскарження оцінки

Апеляція магістра щодо оцінки (кількості балів), отриманої на диференційованому заліку у ХНМУ, повинна подаватись особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення оцінки. Апеляція розглядається не пізніше наступного дня після її подання у присутності магістра.

Додаткове опитування магістра при розгляді апеляцій не допускається. Порядок подання і розгляду апеляції повинен бути оприлюднений та доведений до відома магістра не пізніше ніж 7 днів до початку іспитів.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни. Очікується, що магістри відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у магістрів виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надає на першому практичному занятті.

Під час лекційного заняття ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально. Активна участь під час обговорення в аудиторії, магістри мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від магістрів очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка. Магістрам важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Використання електронних гаджетів. Використання електронних гаджетів є основним і потужним інформаційним джерелом до вивчення курсу, адаптивним до сучасних вимог і сприяє входженню в сучасний європейський освітній простір. Гаджети забезпечують постійний зворотній зв'язок: «викладач- магістр», «магістр-магістр», «магістр-група магістрів».

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Організація інклюзивного навчання в закладах вищої освіти здійснюється згідно з наказом ХНМУ № 203 від 22.06.2018 «Про затвердження порядку супроводу (надання

допомоги) осіб з обмеженими фізичними можливостями, громадян похилого віку, інших маломобільних груп населення під час перебування на території (в приміщеннях) ХНМУ.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни. Активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи згідно з навчальним планом.

Заохочення та стягнення. Додаткові бали за участь в наукових конференціях, проведення наукових досліджень, публікації статей та тез, виконання додаткових завдань тощо.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Науково-педагогічні працівники кафедри дотримуються етичних принципів академічної доброчинності, а саме посилаються на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримуються норм законодавства про авторське право; надають достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Викладачі кафедри гігієни та екології №1 не порушують академічну доброчинність (не займаються академічним плагіатом, фабрикацією, обманом, хабарництвом).

Кафедра гігієни та екології № 1 підтримує **нульову толерантність** до плагіату. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я.
2. Медицина граничних станів: 30-річний досвід психогігієнічних досліджень / О. С. Богачова [та ін.]. ; за ред. В.М. Лісового, В.О. Коробчанського. - Харків ; Одеса: Прес-кур'єр, 2016. - 518 с.
3. Коробчанський В.О., Резніченко О.Г., Веремієнко О.В. Медицина граничних станів та нова парадигма охорони здоров'я. Медицина сьогодні і завтра. 2015. №2.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. **Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE**
<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=3185>
2. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал.
3. <http://nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.
4. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка.
5. <http://www.education.gov.ua> – офіційний сайт МОН України.